

3. P. Dyk míní, že „spisovatel má právo mýlit se v posuzování svého díla“ — zajisté, ale nemá práva dáti platiti si takové omyly několika stovkami. Zamítá-li mne dnešek, nemusím se proto zviklat ve víře o své hodnotě; mohu apelovat k vyšší instanci. Jenže tou vyšší instancí není jury, v které sedí můj přítel, jehož budu asi zítra jurovat zase já — tou instancí jest budoucnost. Trochu platonická instance, sít, ale slušní zneuznaní mají k ní, ku podivu, větší důvěru než v literární poroty. Slušnost literární jest již na celém světě taková, že nevyužívá náhodné konstelace literární politiky a nevynucuje si cen a odměn za díla, která zklamala. (A že Prosinec zklamal celou řadu lidí i málo vybíravých, neboť byli nadšeni ještě „Hackenschmidem“, mohu doložit řadou referátů.)

4. P. Dyk žádá ode mne, abych dokázal, že soutěžící práce byly lepší než Prosinec a že jim měl Prosinec ustoupit. P. Dyk žádá tu ode mne cosi, co není mou povinností; mou povinností jako českého kritika a literáta jest dbáti jen, aby se nedostávalo z kamarádství poct dílům nehodnotným, dílům, která poety nezasluhují; není-li děl hodnotných, tož nedávejte cen vůbec a řekněte to poctivě: jsme chudí, byla neúroda...

Přesto, aby se nezdálo, že se vyhýbám soudu o poměru zadaných knih k Prosinci: ty knihy byly umělecky *slabé* — ale Prosinec jest umělecky *špatný*. A to je rozdíl generis. Špatný, t. j. zneužívá jakési schopnosti a vlohy k umělecké frivolnosti. — Po Milé sedmi loupežníků není mně zatím vůbec nic; teprve kdyby cenu dostala, pověděl bych soud svůj o ní i porotě, i p. Dykovi.

5. Že *stranik* jest širší pojem než kamarád a nesmí se s ním zaměňovat, pochopí pan Dyk, až doplní své gymnasijské vědomosti (viz sub 1); pak bude mu i jasno, že odvozovat z mé noticky theorii „zaplaceného heroismu“ jest chlapectví — neboť v septimě učí se i počátkům logiky.

6. Při těchto žertících došel nakonec p. Dykovi *utip* a muž vrhá se na mne nejnevkusnějším moralismem. Sedm let uličníkuje tento člověk, veršuje a rýmuje kde-který kavárni tlach, půl druhého roku tiskne v Pokrokové revui své famósní Poznámky, kde se otírá neslušně o každého, kdo jest mu nepohodlný, hází po lidech kamením a blátem — a najednou póza! Chytíš za límec uličníka — a pod rukou promění se ti v Tartuffa. Česká historie! Oh, pays des meilleurs Tartuffes! Náhle „nemá na tebe času“ — neboť má své Dílo — ano, s velikým D! A gamín vrhá se na tebe náhle dědovským pathosem mravního rozhořčení — hotový kazatel. Ó Tartuffe! A jak to sluší „loupežníku Jaromírovi, jemuž vrazi řeknou brate“ — který pěstuje racionelně „radost ze zla“ jako rybí násadu! A tak tedy po jesuitsku na mé svědomí. Hmm, Neublížili jsme někomu a není ten někdo již mrtvý? Hmmm. A neměli bychom se proto polepšit? — Té *nečudnosti* polemické, toho *úpadku* dykovského!

A jako stará koketa ani v hádce nezapomíná na své métier, tak Dyk i za rvačky mrká na mě po straně okem. „A přece — zdá se mi — byl ve vás talent.“ Do-hodněme se: nechte mne na pokoji a — budete jej mít zase!

A s takovou chasou má se člověk bít! Což, ke všem ďasům, nechápete, člověčku, že zde nejde o žádný talent a jinou podobnou literární frivolnost! Že jste lhal, že jste pomlouval! Že jste ublížil — člověk člověkoví!

Viktor Dyk soudcem sebe samého

V Pokrokové revui IV, č. 3, str. 184 píše V. Dyk: „A od Noviny lze *prý* (podtrhuju já) zejména očekávat, že jí ožije duch mladé kritiky z let devadesátých“. Pět stránek před tím týž muž: „*Všechna jeho aloiria* kryje krásné, ušlechtilé slovíčko „*prý*“. On nic, on muzikant. Zatracený pan *prý* je vším vinen.“

Starý nebo mladý národ?

V 5. č. Lumíra došel po dlouhých rozkladech V. Dyk konečně k tomuto sesu-mírování celého sporu: „Byli jsme jako majitel domu, který vyhořel a *musí dům stavět od základu*. Majitel zůstal však týž a materiál stavební — řeč — také.“ Nuže, na celém světě říká se domu, který byl vystavěn znovu *od základu*, dům nový a ne starý. Není ostatně pravda, že majitel — lépe: stavitel, neboť na něm záleží při stavbě a ne na majiteli — zůstal týž; starou literaturu českou nesla a tvořila jako všude v těch dobách šlechta, rytířstvo, měšťanstvo — a právě tyto vrstvy vyhy-nuly nebo se nám odezily v XVII. a XVIII. věku; jinde i novou literaturu v XIX. stol. tvořily převážně tyto vrstvy, z *lidu* rekrutovalo se spisovatelstva ne mnoho a až v dobách posledních. U nás vystupuje však *lid*, zcela nová a mladá společenská vrstva, *výhradně* jako živel, který tvoří literaturu — a tedy literaturu novou a mladou i celým svým rázem. Není dále pravda, že materiál stavební — řeč — byl týž. Každý, kdo studoval národní obrození v XVIII. a XIX. stol., ví, že český jazyk spisovný byl uměle filologicky tvořen oživováním starého zapomenutého ja-zyka knižního, výpůjčkami z jazyků slovanských i vlastním novotařením filolo-gickým. Českému jazyku spisovnému musilo se *učit* i spisovatelstvo, i *čtenářstvo*, řeč, kterou se psaly první moderní knihy české, odchylovala se znamenitě od ja-zyka, kterým mluvil tehdejší český řemeslník nebo sedlák; byl to nový útvar. A v tom jest pramen toho, že moderní česká literatura odcizila se životu jako nikde jinde, že byla a jest i dnes namnoze umělou skleníkovou květinou, že byla a jest slohovým cvičením, čímsi papírovým a ne živototvornou a kulturotvornou moc-ností.

S dovolením tedy zase kousek V. Dyka

Lumír stává se za vedení Dykova a Vičkova ve své feuilletonní části čímsi tak hrubým, že pomalu bude člověk nucen ignorovat jeho ničemnosti, nebude-li chtět se jimi pokálet. V. Dyk míní, že Novina zjednodušila komplikované literární problémy — nu, V. Dyk se postará již, aby k tomu nedošlo: novými a novými lžemi, osobními urážkami a perfidnostmi zamotává věci nejprostší.

1. Napsal jsem v 11. sešitě Noviny¹ doslova, že J. Holý „jest vykřikován svými přáteli — na prvním místě Viktorem Dykem — za básnického obroditele dnešní literatury, která *prý* se zaběhla do umělosti“. Napsal jsem prostou pravdu a roz-žužil jí ovšem V. Dyka, který mně spílá způsobem, jakým spílají jen lidé, kteří

1 - [Viz zde str. 92]